

Adhesiv odontologi

Det er ingen nyhet at adhesive teknikker er viktige i odontologi. Det var da heller ikke poenget til Roland Frankenberger fra Marburg i Tyskland, heller at adhesive teknikker kan erstatte mange indirekte prosedyrer.

Operatøren betyr mest for restaureringskvaliteten

Materialegenskaper er viktige nok, men utgjør kanskje bare ti til femten prosent av variasjonen i kvalitet i klinisk sammenheng. Frankenberger framholdt at operatørens dyktighet og kunnskap er den avgjørt viktigste faktoren, og at også tannhelsesekretæren er viktig i denne sammenheng. Nye fyllinger er gjerne skinnende og perfekte, men hva med langtidsresultater? Hva med å fjerne gamle fyllinger uten å tape frisk tannsubstans?

De mest velprøvde bondingsystemene er de klassiske tretrinnsproduktene, de har vært 20 år på markedet. Frankenberger mente at de forenklede systemene ikke er godt dokumenterte, og tvilte også på om de egentlig er tidsbesparende. Forenklede bondingsystemer innebærer dårligere kantkvalitet mot emalje, noe som begrunner selektiv emaljeetsing, altså et ekstra trinn.

Stivningskontraksjon av materialene er et problem. Selv om det er utviklet lavkontraksjonsprodukter har de liten markedsandel, noe som viser at det ikke er tilstrekkelig å løse bare ett aspekt i et materiale, men at man må vurdere totalegenskapene i klinisk bruk.

Operative prosedyrer

Kantskjæring i emalje er ikke viktig lenger, men Frankenberger brukte likevel cirka en halv millimeter for å få en estetisk overgang. Skal det brukes kofferdam? Tja. Et isolert felt er det viktigste, ikke kofferdam i seg selv, mente han. Lysharding er en meget kritisk

Ingrid Engelsen benyttet anledningen til å drøfte noen spørsmål med Roland Frankenberger, som snakket om adhesive teknikker.

faktor. Det er god sikkerhet i å herde 20 sekunder ekstra. De svært kraftige herdelampene utvikler svært mye varme, med ukjent effekt.

Med hensyn til estetikk er det grunnleggende å få en god form på restaureringen. Man bør holde seg til et materiale man kjenner de estetiske egenskapene til og unngå skarpe hjørner, kanter og overganger for å få et godt estetisk resultat.

Dype approksimale kasser er en utfordring. Frankenberger brukte ofte «box elevation» (en mindre mengde kompositt gingivalt) for indirekte restaureringer, også for å oppnå bedre fuktighetskontroll.

Frankenberger viste en rekke kasus, ikke alle glansbilder som han sa, men som representerte funksjonelle og langvarige restaureringer. Det bør forventes at fyllingene er tilfredsstillende minst ti år, mente han.

Reparasjon og rotkanalstifter

Når blir fyllinger skiftet? Jo, når pasienten skifter tannlege, hevdet Frankenberger. Reparasjoner er en god filosofi som en minimalinvasiv teknikk. Hvor-

for skifte hele fyllingen når kanskje bare fem til ti prosent er defekt?

Siste stadium i restaureringskjeden er endodonti og stiftkonuser. Tidligere var det støpte konuser som gjaldt, så var det de rent adhesive som dominerte, mens nå er man på en mellomting. Rotfylte tenner har ikke sprøere tannsubstans enn friske, men de er biomekanisk svekket. Frankenberger er tilhenger av fiberforsterkede rotkanalstifter som sementeres adhesivt med dualherdende sement. Selvbindende materialer (som ikke krever separat bindingssystem) ble frarådet.

Rotstifter bidrar mindre til stabiliteten av kroner enn effekten som følger av at kronen har et godt grep omkring prepareringen, den såkalte tønnebåndeffekten («ferrule-effekt»).

Frankenberger var tydelig på at direkte teknikker er ikke alltid å foretrekke. Noen ganger vil de kreve urimeelig mye tid. Men, som han sa:

– Jeg er en entusiast for direkte restaureringsteknikker!

*Tekst og foto:
Nils Roar Gjerdet*